

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. sausio 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Aplinka — Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema Europos Sąjungoje — Direktyva 2003/87/EB — Stebėsenos planas — Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 — 49 straipsnio 1 dalis ir IV priedo 10 punktas — Įrenginių išmetamų kiekių apskaičiavimas — Perduoto anglies dioksido (CO₂) atėmimas — Gaminant nusodinto kalcio karbonatą panaudoto CO₂ neįtraukimas — Neįtraukimo teisėtumas“

Byloje C-460/15

dėl 2015 m. birželio 26 d. *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. rugpjūčio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Schaefer Kalk GmbH & Co. KG

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai E. Regan, J.-C. Bonichot (pranešėjas), A. Arabadžiev ir S. Rodin,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. birželio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Schaefer Kalk GmbH & Co. KG*, atstovaujamos advokatų S. Altenschmidt ir A. Sitzer,
- *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos M. Fleckner,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir K. Petersen,
- Europos Komisijos, atstovaujamos E. White ir K. Herrmann,

susipažinęs su 2016 m. lapkričio 10 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (OL L 181, 2012, p. 30) 49 straipsnio 1 dalies ir IV priedo 10 punkto galiojimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Schaefer Kalk GmbH & Co. KG* (toliau – *Schaefer Kalk*) ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčą dėl atsakymo leisti šiai bendrovei atimti išmetamus kiekius, kuriems taikoma pareiga stebėti kalkių deginimo įrenginyje generuojamą anglies dioksidą (CO₂), perduodamą į nusodinto kalcio karbonato (toliau – NKK) gamybos įrenginį.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/87/EB

- 3 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatančia šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos [apyvartinių taršos] leidimų [prekybos] sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančia Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), iš dalies pakeista 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB (OL L 140, 2009, p. 63) (toliau – Direktyva 2003/87), remiantis jos 5 konstatuojamąja dalimi, siekiama, „kuriant efektyvią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų Europos rinką ir darant kuo mažesnę įtaką ekonomikos plėtrai bei užimtumui, padėti veiksmingiau“ vykdyti Europos Sąjungos ir jos valstybių narių įsipareigojimus sumažinti antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančių dujų bendrą išmetamą kiekį.
- 4 Remiantis Direktyvos 2003/87 2 straipsnio 1 dalimi, ši direktyva taikoma I priede nurodytoms veiklos rūšims, kurias vykdant išmetamos šios direktyvos I priede nurodytos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, ir II priede išvardytoms šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms, tarp kurių yra CO₂.
- 5 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Sąvokų apibrėžimai“ numatyta:

„Šioje direktyvoje taikomi šie sąvokų apibrėžimai:

<...>

b) „emisijos“ – tai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai į atmosferą iš įrenginio šaltinių <...>

<...>

e) „įrenginys“ – tai stacionarusis techninis įrenginys, kuriame vykdoma viena arba daugiau iš I priede išvardytų veikl[os] [rūšių] ir bet kokios su ja susijusios kitos veiklos [rūšys], kurios techniniu požiūriu yra susijusios su toje vietoje vykdoma veikla ir kurios galėtų turėti įtakos emisijoms ir teršimui;

<...>“

- 6 Minėtos direktyvos 10a straipsnyje „Nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pereinamuoju laikotarpiu Bendrijos taisyklės“ nustatyta:

„1. Ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d. Komisija priima visai Bendrijai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemonės dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo pagal 4, 5, 7 ir 12 dalis
<...>

<...>

Pirmoje pastraipoje nurodytomis priemonėmis kiek įmanoma apibrėžiami visos Bendrijos *ex ante* santykiniai taršos rodikliai siekiant užtikrinti, kad leidimai būtų skirstomi skatinant mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas bei naudoti efektyviai energiją vartojančias technologijas, atsižvelgiant į efektyviausius metodus, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, didelio naudingumo termofikaciją, veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, biomasės naudojimą ir anglies dioksido surinkimą, transportavimą bei saugojimą ten, kur yra tokie įrenginiai, ir kad nebūtų skatinama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų. Nemokami leidimai jokiai elektros energijos gamybai nesuteikiami, išskyrus 10c straipsnyje numatytus atvejus ir elektrą, gaminamą iš dujų atliekų.

Iš esmės kiekvienam sektoriui ir jo pošakiui taikomas santykinis taršos rodiklis apskaičiuojamas nuo galutinio produkto, o ne nuo žaliavų, siekiant, kad per visą atitinkamo sektoriaus arba jo pošakio gamybos procesą būtų kuo labiau sumažintos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos ir padidėtų energijos naudojimo efektyvumas.

<...>

2. Apibrėžiant principus, pagal kuriuos nustatomi atskirų sektorių ar jų pošakių *ex ante* santykiniai taršos rodikliai, išeities tašku [kaip išeities taškas] nurodomos 10 % veiksmingiausių sektoriaus arba jo pošakio įrenginių Bendrijoje vidutinės eksploataavimo charakteristikos 2007–2008 m. <...>

14 ir 15 straipsniuose nurodytuose reglamentuose nustatomos suderintos su šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijomis pramoninių procesų metu susijusių stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo taisyklės, skirtos *ex ante* santykiniai taršos rodikliams nustatyti.

<...>

- 7 Direktyvos 2003/87 12 straipsnio 3 ir 3a dalyse nurodyta:

„3. „Valstybės narės užtikrina, kad iki kiekvienų metų balandžio 30 d. kiekvieno įrenginio operatorius atsisakytų tokio leidimų <...> skaičiaus, kuris atitiktų bendrą per ankstesnius kalendorinius metus iš to įrenginio išmestų šiltnamio efektą skatinančių dujų kiekį, patikrintą pagal 15 straipsnio nuostatas, ir kad tie leidimai vėliau būtų panaikinti.

„3a. Pareiga išduoti apyvartinį taršos leidimą [atsisakyti leidimų] netaikoma emisijoms, kurios, kaip patvirtinta, surenkamos ir nugabenamos nuolatiniame saugojime [nuolat saugoti] į saugyklą, turinčią galiojantį pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB [dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009, p. 114)], išduotą leidimą.“

- 8 Šios direktyvos 14 straipsnyje „Emisijos stebėjimas ir ataskaitų apie ją teikimas“ nurodyta:

„1. Iki 2011 m. gruodžio 31 d. Komisija priima IV priede nustatytais stebėjimo ir ataskaitų teikimo principais grindžiamą reglamentą dėl emisijos stebėjimo ir ataskaitų apie ją teikimo, o prirėikus ir dėl duomenų apie I priede išvardytų rūšių, kurioms vykdoma tonų vienam kilometrui duomenų stebėseną

ir teikiamos ataskaitos teikimo taikyti [tam, kad būtų galima teikti paraiškas pagal] 3e arba 3f straipsnius, veiklą teikimo; jame nustatytuose kiekvienų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos stebėjimo ir ataskaitų apie ją teikimo reikalavimuose nurodomas galimas tų dujų poveikis visuotiniam atšilimui.

Ši priemonė, skirta šios direktyvos neesminėms nuostatomis iš dalies pakeisti ją papildant, priimama laikantis 23 straipsnio 3 dalyje nustatytos reguliavimo procedūros su tikrinimu.

2. 1 dalyje nurodytame [r]eglamente atsižvelgiama į tiksliausius bei naujausius turimus moksl[o] duomenis, ypač [Tarpvyriausybines klimato kaitos grupės (TKKG)] duomenis, be to, operatoriams gali būti nustatyti reikalavimai teikti ataskaitas apie emisijas, siejamas su prekių gamyba daug energijos suvartojančiose pramonės šakose, kurioms tenka konkuruoti tarptautiniu lygiu. Tame reglamente gali taip pat būti reikalavimai atlikti nepriklausomą šios informacijos patikrinimą.

Į šiuos reikalavimus gali būti įtrauktas reikalavimas teikti ataskaitas apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas gaminant elektros energiją, kurioms taikoma Bendrijos sistema ir kurios susijusios su tokių prekių gamyba.

3. Valstybės narės užtikrina, kad pasibaigus kalendoriniams metams kiekvienas įrenginio arba orlaivio naudotojas 1 dalyje nurodytame reglamente nustatyta tvarka vykdytų stebėseną ir kompetentingai institucijai pateiktų ataskaitą apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją per tuos metus iš įrenginio.

4. 1 dalyje nurodytas reglamentas gali apimti automatizuotų sistemų naudojimo ir keitimosi duomenimis formatų reikalavimus, siekiant suderinti pranešimus apie stebėjimo planą, taip pat emisijos ir tikrinimo veiklos tarp operatoriaus, tikrintojų ir atsakingų institucijų metinės ataskaitos reikalavimus.“

9 Minėtos direktyvos 15 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad operatorių <...> pagal 14 straipsnio 3 dalį pateikiamos ataskaitos būtų tikrinamos taikant V priede nustatytus kriterijus ir visas Komisijos pagal šį straipsnį priimtas išsamias nuostatas, ir kad kompetentingai institucijai apie tai būtų pranešta.“

10 Tos pačios direktyvos 16 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės, siekiamos užkirsti kelią pagal Direktyvą 2003/87 priimtų nacionalinės teisės nuostatų pažeidimams, turi nustatyti veiksmingų, proporcingų ir atgrasančių nuobaudų taisykles.

Reglamentas Nr. 601/2012

11 Reglamento Nr. 601/2012 1, 5 ir 13 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(1) išsami, nuosekli, skaidri ir tiksli išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenai bei ataskaitų teikimas pagal šiame reglamente nustatytus suderintus reikalavimus yra pagal Direktyvą 2003/87/EB nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingo veikimo pagrindas. <...>

<...>

(5) esminis šiuo reglamentu sukurtos sistemos elementas turėtų būti stebėsenos planas, kuriame pateikti visi išsamūs ir skaidrūs konkrečiame įrenginyje ar orlaivio naudotojo taikomos metodikos dokumentai. Reikėtų reikalauti, kad planas būtų reguliariai atnaujinamas tiek siekiant atsižvelgti į

vertintojo išvadas, tiek veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo iniciatyva. Pagrindinė atsakomybė už stebėsenos metodikos, kurios dalys nustatomos šiuo reglamentu reikalaujamomis procedūromis, įgyvendinimą turėtų tekti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui;

<...>

(13) siekiant užkirsti kelią galimoms su būdingojo ar gryno CO₂ perdavimu susijusioms spragoms, vykdyti šį perdavimą turėtų būti leidžiama tik laikantis labai aiškiai apibrėžtų sąlygų; t. y. būdingąjį CO₂ turėtų būti leidžiama perduoti tik kitiems Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ES ATLPS) įrenginiams, o gryno CO₂ perdavimas turėtų būti leidžiamas tik tuo atveju, jeigu CO₂ perduodamas saugoti į geologinio saugojimo vietą pagal ES ATLPS; toks saugojimas šiuo metu yra vienintelis priimtinas nuolatinis CO₂ saugojimo pagal ES ATLPS būdas. Tačiau tokios sąlygos neturėtų užkirsti kelio būsimums inovacijoms.“

12 Šio reglamento 5 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Stebėseną ir ataskaitų rengimas turi būti išsamūs ir apimti visas su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytas veiklos rūšis [išvardytomis veiklos rūšimis] ir į tos direktyvos 24 straipsnį įtrauktomis kitomis atitinkamomis veiklos rūšimis susijusias iš visų taršos šaltinių bei sukėliklių išmetamas proceso metu ir degimo metu išsiskiriančias ŠESD bei visas nurodytas su tomis veiklos rūšimis susijusias ŠESD ir turi būti atliekami taip, kad būtų išvengta dvigubos apskaitos.“

13 Šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas vykdo išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną remdamasis stebėsenos planu, kurį kompetentinga institucija patvirtina pagal 12 straipsnį, atsižvelgdama į įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos, kurioms tas planas taikomas, pobūdį ir vykdymą.“

14 Reglamento Nr. 601/2012 20 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „[n]ustatydamas stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą veiklos vykdytojas įtraukia IV priede nustatytus atitinkamam sektoriui skirtus reikalavimus“.

15 Šio reglamento 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos šios nuostatos:

„Veiklos vykdytojas iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio atima visą CO₂ kiekį, kuris susidaro iš anglies, esančios iškastiniame kure, kuris naudojamas veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti, jei tas kiekis neišmetamas iš įrenginio į atmosferą, o perduodamas iš įrenginio į kurį nors iš šių subjektų:

- a) CO₂ surinkimo įrenginį siekiant šį CO₂ transportuoti į geologinę saugyklą ir joje ilgą laiką saugoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;
- b) transportavimo tinklą siekiant šį CO₂ ilgą laiką saugoti geologinėje saugykloje, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;
- c) geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, siekiant šį CO₂ kiekį joje saugoti ilgą laiką.

Jokiais kitais atvejais iš įrenginio perduodant CO₂ negalima jo kiekio atimti iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio.“

- 16 Reglamento Nr. 601/2012 priede „Konkrečiai įrenginiuose vykdomai veiklai taikomos stebėsenos metodikos (20 straipsnio 2 dalis)“ yra 10 punktas, skirtas „Kalkių gamyba[i] arba dolomito ar magnezito kalcinavim[ui], kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede“. Šio punkto B dalyje, susijusioje su „konkrečiomis stebėsenos taisyklėmis“, be kita ko, numatyta:

„Jeigu CO₂ naudojamas įrenginyje ar perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas nusodinto kalcio karbonatas (NKK), tas CO₂ kiekis laikomas gaminančiojo įrenginio išmestu CO₂.“

Vokietijos teisės aktai

- 17 2011 m. liepos 21 d. *Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen* (Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos įstatymas) (*BGBI.* I, p. 1475, toliau – TEHG) 3 straipsnyje numatyta:

„Šiame įstatyme:

<...>

- 5) emisija – tai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas į atmosferą dėl veiklos, nurodytos 1 priedo 2 dalyje; remiantis reglamentu dėl stebėsenos mechanizmo [Reglamentas Nr. 601/2012], šiltnamio efektą sukeliančių dujų perdavimas prilyginamas išmetimui į atmosferą;

<...>“

- 18 Pagal TEHG 5 straipsnio 1 dalį:

„Pagal 2 priedo 2 dalį veiklos vykdytojas turi nustatyti teršalų, išmestų per kalendorinius metus vykdant savo veiklą, kiekį ir iki kitų metų kovo 31 d. pateikti ataskaitą apie jį kompetentingai institucijai.“

- 19 TEHG 6 straipsnyje nurodyta:

„1. Veiklos vykdytojas privalo kompetentingai institucijai pateikti kiekvieno prekybos laikotarpio išmetamųjų teršalų kiekio nustatymo ir ataskaitų teikimo pagal 5 straipsnio 1 dalį stebėsenos planą.
<...>

2. Stebėsenos planas turi būti patvirtintas. Jis turi būti patvirtintas, jeigu atitinka reglamento dėl stebėsenos mechanizmo [Reglamentas Nr. 601/2012] 28 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyto reglamento nuostatas ir, nesant šiais dviem reglamentais nustatytų taisyklių, 2 priedo 2 dalies trečio sakinio reikalavimus. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 20 *Schaefer Kalk* Hanštetene (Vokietija) eksploatuoja kalkių deginimo įrenginį, kurio veiklai taikoma prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais sistema.
- 21 Per jos įrenginio stebėsenos plano patvirtinimo procedūrą, vykusią *Deutsche Emissionshandelsstelle im Umweltbundesamt* (Vokietijos prekybos apyvartiniais taršos leidimais tarnyba prie Federalinės aplinkos institucijos, toliau – *DEHSt*), *Schaefer Kalk* paprašė leidimo iš emisijų ataskaitoje nurodyto išmestų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio atimti CO₂, perduotą į įrenginį, kuriam ES ATLPS netaikoma, NKK gaminti. Ji mano, kad šis taip perduotas CO₂ yra chemiškai susijęs su NKK ir, kadangi neišleistas į atmosferą, neatitinka Direktyvos 2003/87 3 straipsnio b punkte nurodytos „emisijų“ sąvokos.

- 22 Kadangi *DEHSt* stebėsenos planą patvirtino neišdėsčiusi savo pozicijos dėl galimybės atimti perduotą CO₂, *Schaefer Kalk* dėl to pateikė skundą; 2013 m. rugpjūčio 29 d. skundas buvo atmestas. *DEHSt* manė, kad toks atėmimas negalimas, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio ir IV priedo nuostatas, iš kurių matyti, kad iš įrenginio, kuriam taikoma stebėsenos ir ataskaitų teikimo pareiga, emisijų gali būti atimtas tik tas CO₂, kuris buvo perduotas į vieną iš minėtame straipsnyje nurodytų ilgalaikio geologinio saugojimo įrenginių.
- 23 Savo ieškinyje, pareikštame 2013 m. rugsėjo 10 d. *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija), *Schaefer Kalk* pateikė tą patį reikalavimą. Ji rėmėsi Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies neteisėtumu. Ji mano, kad Direktyvos 2003/87/EB 14 straipsnio 1 dalyje numatytas įgaliojimas neapima šių nuostatų, pagal kurias CO₂, susijusiam su NKK ir perduotam šiai medžiagai gaminti, taikoma pareiga dalyvauti ATLPS.
- 24 Kadangi *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) kyla abejonų dėl minėtų Reglamento Nr. 601/2012 nuostatų galiojimo, jis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Reglamentas Nr. 601/2012] negalioja ir prieštarauja Direktyvos 2003/87 tikslams tiek, kiek jo 49 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nustatyta, kad CO₂, kuris nėra perduodamas, kaip tai suprantama pagal [šio] 49 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, laikomas jį pagaminusio įrenginio išmestu CO₂?
2. Ar [Reglamentas Nr. 601/2012] negalioja ir prieštarauja Direktyvos 2003/87 tikslams tiek, kiek jo IV priedo 10 punkte nustatyta, kad CO₂, kuris perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas [NKK], laikomas jį pagaminusio įrenginio išmestu CO₂?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 25 Pirmiausia pažymėtina, kad pagal Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antrą sakinį ir IV priedo 10 punkto B dalį CO₂, pagamintas kalkių deginimo įrenginyje ir perduotas, kaip pagrindinėje byloje, į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas NKK, laikomas pirmojo įrenginio išmestu CO₂.
- 26 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl šių nuostatų galiojimo, nes sistemiškai įtraukiant į kalkių deginimo įrenginio emisijas NKK gaminti perduotą CO₂, nesvarbu, ar jis išmetamas į atmosferą, ar neišmetamas, šiose nuostatose peržengiamos emisijų sąvokos apibrėžties, pateiktos Direktyvos 2003/87 3 straipsnio b punkte, ribos.
- 27 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Reglamentas Nr. 601/2012 buvo priimtas taikant Direktyvos 2003/87 14 straipsnio 1 dalį, pagal kurią Komisija priima reglamentą, be kita ko, dėl emisijos stebėjimo ir ataskaitų apie ją teikimo, o ši priemonė skirta šios direktyvos neesminėms nuostatomis iš dalies pakeisti ją papildant. Todėl nagrinėjamu atveju vertinant nagrinėjamų šio reglamento nuostatų galiojimą reikia patikrinti, ar Komisija, priimdama šias nuostatas, neviršijo Direktyvoje 2003/87 nustatytų ribų.
- 28 Direktyva 2003/87, remiantis jos 5 konstatuojamąja dalimi, siekiama nustatyti šiltnamio efekta sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, leidžiančią padėti vykdyti Sąjungos ir jos valstybių narių įsipareigojimus pagal 2002 m. balandžio 25 d. Tarybos sprendimu 2002/358/EB (OL L 130, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 42 t., p. 24) Europos bendrijos vardu patvirtintą Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą, kuriuo siekiama sumažinti šias emisijas į atmosferą tiek, kad jos būtų tokio lygio, jog pavojingas antropogeninis poveikis nesutrikdytų klimato sistemos, ir kurio galutinis tikslas yra aplinkos apsauga.

- 29 Ekonomine logika, kuria grindžiama šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekyba, kaip matyti iš Direktyvos 2003/87 1 straipsnio, siekiama, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų sumažinimas, reikalingas numatytam aplinkos rezultatui pasiekti, būtų atliktas kuo mažesnėmis sąnaudomis. Pagal šią sistemą, visų pirma leidžiant parduoti suteiktus leidimus, visi jos dalyviai skatinami išmesti mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų, nei jie turi teisę pagal pirma suteiktus leidimus, kad galėtų jų perteklių perleisti kitiems dalyviams, kurių emisijos viršija jiems suteiktų leidimų kiekį (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 32 punktą ir 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Holcim (Romania) / Komisija*, C-556/14 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:207, 64 ir 65 punktus).
- 30 Taigi, vienas iš ramsčių, kuriais pagrįsta Direktyvoje 2003/87 nustatyta sistema, yra veiklos vykdytojų pareiga iki einamųjų metų balandžio 30 d. grąžinti (siekiant panaikinti) tokią šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skaičių, kuris atitiktų visą per praėjusius kalendorinius metus jų išmestų teršalų kiekį (2015 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Nordzucker*, C-148/14, EU:C:2015:287, 29 punktą).
- 31 Tam, kad Direktyvoje 2003/87 nustatyta sistema veiktų tinkamai, labai svarbu nustatyti emisijas, į kurias šiuo klausimu turi atsižvelgti veiklos vykdytojai.
- 32 Pagal Direktyvos 2003/87 3 straipsnio b punktą „emisijos“ šioje direktyvoje suprantamos kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai į atmosferą iš įrenginio šaltinių. Iš paties šios nuostatos teksto matyti, kad emisijos pagal ją sąlyga – šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai į atmosferą.
- 33 Šiuo klausimu pažymėtina, jog Direktyvos 2003/87 12 straipsnio 3a dalyje numatyta, kad pareiga grąžinti apyvartinius taršos leidimus, esant tam tikroms sąlygoms, netaikoma emisijoms, kurios surenkamos ir nugabenamos nuolatiniam geologiniam saugojimui į saugyklą, turinčią galiojantį pagal Direktyvą 2009/31 išduotą leidimą.
- 34 Priešingai Komisijos pateiktiems argumentams, tai nereiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, jog veiklos vykdytojai atleidžiami nuo grąžinimo pareigos tik nuolatinio geologinio saugojimo atveju.
- 35 Iš tiesų, skirtingai nuo Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies paskutinės pastraipos, kurioje numatyta, kad jokiais kitais atvejais iš įrenginio perduodant CO₂ negalima jo kiekio atimti iš įrenginio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, Direktyvos 2003/87 12 straipsnio 3a dalyje analogiška taisyklė nenumatyta.
- 36 Tos nuostatos, kuri iš tiesų skirta tik specifinei situacijai ir kuria siekiama skatinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų saugojimą, tikslas ar poveikis nėra pakeisti „emisijų“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2003/87 3 straipsnį, apibrėžtį, taigi ir šios direktyvos taikymo sritį, nustatytą 2 straipsnio 1 dalyje.
- 37 Taigi siekiant nustatyti, ar dėl įrenginyje, kaip antai nagrinėjamame pagrindinėje byloje, vykdomos kalkių gamybos veiklos susidarantis CO₂ patenka į Direktyvos 2003/87 taikymo sritį pagal jos 2 straipsnio 1 dalį ir I bei II priedus, reikia patikrinti, ar dėl tokios gamybos CO₂ išmetamas į atmosferą.
- 38 Iš Teisingumo Teismo turimos informacijos matyti (ir nėra ginčijama), kad NKK gaminti panaudotas CO₂ yra chemiškai susijęs su šiuo stabiliu produktu. Be to, NKK gamybos veikla nepriklauso prie veiklos rūšių, kurios pagal Direktyvos 2003/87 2 straipsnio 1 dalies ir I priedo nuostatas patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

- 39 Vis dėlto esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai kalkių gamybos įrenginyje pagamintas CO₂ perduodamas į NKK gamybos įrenginį, matyti, kad pagal Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antrą sakinį ir IV priedo 10 punkto B dalį visas perduotas CO₂, nesvarbu, ar dalis jo buvo išmesta į atmosferą jį transportuojant, ar dėl nutekėjimo, netgi per patį gamybos procesą, laikomas išmestu kalkių gamybos įrenginio, kuriame šis CO₂ buvo pagamintas, net jeigu dėl šio perdavimo į atmosferą negali būti išmesta jokio CO₂. Kaip savo išvados 41 punkte pažymėjo generalinė advokatė, šiose nuostatose įtvirtinama nenuginčijama prielaida, kad į atmosferą bus išmestas visas perduodamas CO₂.
- 40 Taigi šios nuostatos verčia manyti, kad „emisijų“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2003/87 3 straipsnio b punktą, sąvoka apima tokiomis aplinkybėmis perduotą CO₂, nors į atmosferą jis išmetamas ne visais atvejais. Todėl Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antru sakiniu ir IV priedo 10 punkto B dalimi Komisija išplėtė šios sąvokos taikymo sritį.
- 41 Be to, dėl šios prezumpcijos atitinkami veiklos vykdytojai negali jokių atveju iš bendrų jų kalkių gamybos įrenginio emisijų atimti CO₂ kiekio, perduoto NKK gaminti, nors šis CO₂ į atmosferą išmetamas ne visais atvejais. Tokios galimybės nebuvimas reiškia, kad apyvartiniai taršos leidimai turi būti gražinti už visą CO₂, perduotą NKK gaminti, ir negali būti parduoti kaip pertekliniai; dėl to kyla abejonių dėl apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos tokiu atveju, kuris vis dėlto atitinka galutinį Direktyvos 2003/87, kuria siekiama saugoti aplinką mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, tikslą (dėl Direktyvos 2003/87 tikslo žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 31 punktą).
- 42 Remiantis tuo darytina išvada, kad priimdama šias nuostatas Komisija pakeitė esminę Direktyvos 2003/87 nuostatą.
- 43 Be to, pirma, neatrodo, kad visų garantijų, išplaukiančių, viena vertus, iš stebėsenos ir ataskaitų apie emisijas teikimo sistemos, nustatytos Direktyvoje 2003/87 ir kitose Reglamento Nr. 601/2012 nuostatose nei nagrinėjamos pagrindinėje byloje, ir, kita vertus, iš kontrolės ir tikrinimo įgaliojimų, kuriuos turi kompetentingos valstybių narių institucijos (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Nordzucker*, C-148/14, EU:C:2015:287, 37 punktą), nepakaktų norint išvengti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos apėjimo rizikos perduodant šiltnamio efektą sukeliančias dujas į tokį įrenginį, kaip tas, kuriame gaminamas NKK ir kuriam ši sistema netaikoma.
- 44 Nors šiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies nuostatomis užtikrinama, kad į tokį įrenginį, kaip tas, kuriame gaminamas NKK, perduotas CO₂, nesvarbu, ar jis išmetamas į atmosferą, ar neišmetamas, bet kuriuo atveju laikomas emisija į atmosferą, tokia prezumpcija, be to, kad daro neigiamą poveikį atsižvelgiant į Direktyvos 2003/87 tikslą sukurtos sistemos darnai, viršija tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti.
- 45 Antra, kadangi Reglamentas Nr. 601/2012 buvo priimtas remiantis Direktyvos 2003/87 14 straipsnio 1 dalimi siekiant patikslinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų stebėsenos ir ataskaitų apie jas teikimo sąlygas, šio reglamento nuostatų, kurios nagrinėjamos šioje byloje ir kurios susijusios tik su tokiomis emisijomis, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2003/87 3 straipsnio b punktą, apimties negali paveikti su CO₂ gamyba susijusios kitos šios direktyvos nuostatos, į kurias atsižvelgiama, be kita ko, nustatant tos pačios direktyvos 10a straipsnyje nurodytus „*ex ante* santykinius taršos rodiklius“.
- 46 Be to, dėl tos pačios priežasties šios apimties negali paveikti reikalavimas, kurį Komisija yra nustačiusi Direktyvos 2003/87 14 straipsnio 2 dalyje, rengiant Reglamentą Nr. 601/2012 atsižvelgti į tiksliausius bei naujausius turimus mokslo duomenis. Net darant prielaidą, kad TTKG pateikti naujausi duomenys paskatino Komisiją pagrįstai laikytis siauresnio požiūrio dėl CO₂ perdavimo ir dėl to, kiek įmanoma, priskirti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas jų šaltiniui, toks priskyrimas bet kuriuo atveju gali būti leidžiamas neviršijant Direktyvoje 2003/87 nustatytų ribų, primintų šio sprendimo 27 punkte.

- 47 Trečia, nors pagrindinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos tikslas yra iš esmės sumažinti tokių dujų emisijas, vienas iš jos papildomų tikslų yra išsaugoti vidaus rinkos integralumą ir konkurencijos sąlygas (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija / Estija*, C-505/09 P, EU:C:2012:179, 79 punktą ir 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *DK Recycling und Roheisen / Komisija*, C-540/14 P, EU:C:2016:469, 49 ir 50 punktus). Tačiau, kaip savo išvados 49 punkte pažymėjo generalinė advokatė, egzistuoja objektyvus skirtumas tarp veiklos vykdytojo, kuris išmeta šiltnamio efektą sukeliančias dujas į atmosferą, ir veiklos vykdytojo, kuris tokių emisijų išvengia, chemiškai paversdamas pagamintą CO₂ nauja stabilia chemine medžiaga, kurioje jis yra surišamas. Todėl jeigu šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dėl tokio skirtumo šis antrasis veiklos vykdytojas gali turėti daugiau apyvartinių taršos leidimų nei pirmasis, vien dėl to šis skirtumas negali būti laikomas iškraipiančiu konkurenciją tarp šių dviejų veiklos vykdytojų.
- 48 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad priimdama Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies nuostatas ir pakeitusi esminę Direktyvos 2003/87 nuostatą Komisija viršijo šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje nustatytas ribas.
- 49 Taigi į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies nuostatos negalioja tiek, kiek pagal jas į kalkių deginimo įrenginio emisijas sistemiškai įtraukiamas į kitą įrenginį NKK gaminti perduotas CO₂, nesvarbu, ar jis išmetamas į atmosferą, ar neišmetamas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies nuostatos negalioja tiek, kiek pagal jas į kalkių deginimo įrenginio emisijas sistemiškai įtraukiamas į kitą įrenginį nusodinto kalcio karbonatui gaminti perduotas anglies dioksidas (CO₂), nesvarbu, ar jis išmetamas į atmosferą, ar neišmetamas.

Parašai.